

HRONIKA

* Jūnijā (1951) radio «Amerikas balss» uzsāka raidījumus Latvijai latviešu valodā.

* 21. jūnijā (1931) miris baznīcnieks, publicists Dominiks Sprūdžs, dzimis 1901. gadā Varakļānu pagasta Mālniekos.

* 29. jūnijā un 1. jūlijā (1941) uz Greizī kalna Ludzas tuvumā čekisti apšāva latviešu patriotus.

Sast. V. TROJANOVSKIS
* 23. jūnijā pieminēti 85 gadim (1911) dzimis mōkslinīks un dzejnieks Ontons Zvīdris. Beidzīs Rogovkas pamatskolu, Tukuma pīnsaimnīcības škoļu, 1942. gadā nūkīust Vōcījā un strōdoj kaidā saimīsteībā, karam beidzūtīs, teik bēglu nūmetnē. 1962. gadā ar atzīneibu beidze Vašingtonas mōkslas škoļu. Latgaļu izdevnīcībā izdūtī jō dzejīlu krōjumi «Tu» (1974) un «Kod sirds tūp gunkurs» (1981). 81 goda vacumā (1992) 22. majā myra Kanādā.

* 26. jūnijā 1936. gadā valdeība nūlēme Latvijas Universitates Lauksaimnīcības fakultati pōrceļt uz Jelgovu un pōrsaukt par Lauksaimnīcības akadēmīju.

«Tāvu zemes kalendars»
Rīt, 22. jūnijā aprīt 105 gadi, kopš Makašānu pagasta Seiļos dzīmusi jaunatnes audzīnātāja un sabiedrīskā

darbīnece Valērija Seile. Mira 1970. gadā. Viņas dzīves 75. gadu jubilejā grāmatu izdevējs Vladislavs Lōcis rakstīja: «Šymā dīnā nūlicam golvas Jyusu priškā un sokom paļdis par

ONTONS ZVĪDRIS

padareitū dorbu, kuru esit veikuse tautas lobā, tys pīnōceigi atzeimēts «Latgaļu literaturas vēsturē» un tagad tū dorom cytūs latgaļu izdavumūs».

V. Seile Pēterpili studēja vēsturi un pedagoģiju, piedalījās Rēzeknes kongresā 1917. gadā, bija Tautas padomes un Satversmes sapulces locekle, izglītības ministra biedre, Daugavpils skolotāju institūta direktore, kā atzīneibu par darbu saņēma Tēvu zemes balvu. Galvenie darbi: «Latvišu volūdas sintakse», «Latgolas liktīņi bēglu laikmatā», «Sistematisks latgaļu grōmotu rōdeitōjs», «Grāmatas Lagales latviešiem», «Pīdagoģijas vēsture» I d., «Latgaļu rakstnīceiba un prese». Ar publicistiku viņa nodarbojās jau no 1915. gada, publicējusies «Drynā», dibināja «Latgolas Vōrdu», redīgēja «Latgolas Škoļu» un «Dzīmtenes Skaņas».

Laikabiedru raksturojumā V. Seile bijusi klusa darba darītāja, pastāvīgi domāja par saviem plāniem, vienmēr

VALĒRIJA SEILE 75 GADOS

viņai līdzī bija bloknots, kurā atzīmēja, ko atradusi vai dzirdējusi, izdibinājusi sarunās un priecējās, ka to varēs izmantot darbos. Ar savu maigo balstiņu atgādīnājusi pulksteni. V. Lōcis: «... vīnmār tikšinōja un gōja bez apstōjas uz prišku, tai arī Valērija Seile, kur na byudama, vīnmār sovu dorbu dzina uz prišku, vīnmār dalyka kaut kū klōt pī jau astūšō».

V. IKAUNIEKS VASARSVĒTKI DZIESMINIEKA SĒTĀ

ANDRYVS JŪRDŽS

No Pitera Miglīnika, F. Kempa, N. Rancāna laikiem Miglīniku pagastā saglabājies kāds krucifikss kļāvu paēnā, dažās vietās ir tikai ar zāli apauguši māju pamati, bet te noticis brīnums — visvecākā no mūsu tautas dziesminiekiem Andryva Jūrds sēta skatāma gandrīz visā savā muzejiskajā tiešumā. Šīs mājas atslēgas atrodas 6. Saecimas deputāta, mazdēla Roberta Jūrds pārzīnā un viņš stāsta, ka tā vēl paša Andryva celta. Tajā ir galds, krēsls, pīteņi, ko darinājis saimnīeks, ēkā, kas pārcelta citā vietā un pielāgota klēts vajadzībām, esot pašam A. Jūrdsam 1845. gadā darīnāts šūpulis, kurā izšūpoti vēlāk arī viņa bērni.

Vasaras svētku sestdienā te pēkšņi atdzīvojās daļēji jau pieminīti notikumi. Dzejnieks Antons Kūkojs kopā ar Miglīniku pagasta ļaudīm šeit, Korklīnīkos, bija saaicinājuši apkaimes ļaudis uz Andryva Jūrds sētas apušuškošanu, tā bija senu tradīciju turpinājums. Bet vai tas bija vajadzīgs Latgales lauku sētai, kur cilvēki nedzīvo jau gadu desmitus? Jā, bija, jo pēc A. Jūrds 150 gadu atceres svinībām Latgalē un Rīgā nobrieda ideja, ka viņa paša roku darinātājā pieminekli, ko nav skārusi meliorācija un saudzējis laika zobs, jāierīko muzejā. Par viņa pēdu saglabāšanu šeit gādājuši arī mazmazdēli Roberts, Adolfs un Valfrīds Jūrds.

Antona Kūkoja iecere, kurai līdzās

stāvējuši arīdzejnīeki Andris Vējāns un Pēteris Jurcīņš, profesors Pēteris Zeile, J. Raiņa literatūras un mākslas muzeja direktora vietnīce Gunta Jablonska, Zīnātņu akadēmījas ļaudīs Anna Stafeca, Benedīkta Mežāle, šķīet, sāk īegūt konkrētu risīnājumu. Proti, Nautrēnu pusē jāveido bezpeļņas uzņēmums, Latgales gara gaismas muzejs «Jūrds sēta», kuras pamatzudevums būtu darboties ar trim programmām.

Visupirms Andryva Jūrds dzīmtas mājas Korklīnīkos pārvērst par Latgales cilvēku tikumu un dzīves gudrību atzīņu klēti, otrkārt, Nautrēnu pagasts, kurš devis turpat 40 personību, kuras dzīmušas vai saistītas ar draudzi un skolu, pārvērsamas par Latgales kultūrvēsturiskās vides aizsargājamo pagastu, izveidojot Latgales kultūras izziņas taku, ietverot A. Jūrds, P. Miglīnika dzīmtās vietas, Smiltaines un Saleniņu kapulaukus, Pujātus, kur šūpulis bija kārts dzejnīekam un mākslīnīekam Ontonom Zvīdram, arhibīskapam V. E. Jānim Pujātam, un mākslas zīnātīnīekam Jānim Pujātam, kur Sološnīeku ezerā brīvajos brīžos maksšķerējis rakstnīeks Jānis Jaunsudrabiņš, kur kūp keramīka Pētera Gailuma ceplīs, kur dzīmis pasaulslavenais fotomeīstars Jānis Gleīdzs, dzīmis un audzīs grafīkīs Jānis Gailums. Netālu Blīseņos ir dzīmtā vieta fabulīstam Konstantīnam

Krustam, Rogovkā — ādas apstrādes mākslīnīekam Anatolījam Vonogam, rakstnīekam Nikolajam Murānam, dzejnīekam Pēterim Jurcīņam, Livzenīkos — bīskapam, vēlākajam Latvijas prezīdenta vietas īzpīldītājā trimdā V. E. Jezupam Rancānam, dzejnīecīei Annai Rancānei... Visī nosauktīe un nenosauktīe īevērojāmie cilvēki pelnījuši viņu atzīšanu. Treškārt, īr pēdējāis laīks visīem spēkīem turpīnāt un pabeīgt Rogovkas pīl celtnīcību, lai jau līdz šīm īzdarīts nepārvērsās par pīlsdrūpām.

Par to, ka te jābūt muzejam, nešaubās ne vietējā vara, ne rajona vadība. Tiek domāts arī par muzeja pamatkonceptīju — palīdzību tās īzstrādāšanā solījusi gan Rakstnīeku savienība, gan J. Raiņa Literatūras un mākslas muzejs, un šovasar tāda jau taps.

J. GĀRŠA

JŌNU NAKTĪ

Skumeīgs mēnesteņš šūvokor
Pazares glōsta.
Un mozlīt pīsamōnējīs
Paborgī stōsta:
Ka nazyn kur gadejīs,
Vysai paslapyņ,
Klōtu kaīds lavējīs —
Nūzadzīs...
Kur nu byus naktīs ar kū

Pīsejōt laukus,

Sudobra mīkrēslī
nūskupsteī zīdus.
Dīna ar saulī vaīrs
Naīt uz dusu,
Kod akmīņš līc golvu uz
naktīs stuņdī kļusu.
Skumeīgs mēnesteņš šūvokor
Smaīda mums leīdza,
Jo vokors jau reītausmai
Sveīcīni snēdze.

S. ŠĶESTERS, LZS RĒZEKNES RAJONA NODALAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

TIEKAMIES REGULĀRI

Katras mēneša pēdējā piektdienā sanāk Latvijas Zemnieku savienības Rēzeknes rajona nodaļas aktīvs, kārtējā tādā pulcēšanās bija 31. maijā. Vispirms nodaļas biedri tika iepazīstināti ar aktualitātēm, kas apspriestas LZS CV Rīgā. Svarīgākais uz to brīdi bija prezidenta vēlēšanas. LZS savā laikā vāca parakstus par prezidenta vēlēšanām, referendumu sarīkošanai mums pietrūka 2000 parakstu, lai šo ideju varētu realizēt. Tagad LZS frakcija Saecimā īestājas par Gunta Ulmaņa atkārtotu īevēlēšanu prezīdenta amatā.

Tīkā īztīrītā arī vietējīe ļautājumi. Dažādas domas īztekītas par konkursu

«Sakoptākāis Latvijas pagasts». Ja jau tīdu rīko LZS, tad zīrijā tomer jābūt zemnīeksavienības biedrīem un, vērtējōt kandidātūs, vispīrms jānem vērā partījas biedrī un atbalslītāji, viņu īntereses.

Plaša diskusīja īzvērsās sakarā ar pašvaldību reformu. Jā tā īr neīzbēgama, īdomā par to, lai šī reforma būtu īzdevīga kā pīlsētai tā ļaukīem. Par šo ļautājumu ļau tik daudz diskutēs, ka grūtī atrast kādu kopsaucējīju, vajadzētu pīeturēties pīe vecajām Latvījas pagastu robežām un aprīnku sistēmās — īdās domās bija LZS biedrs Pēteris Stanka. Reforma nedrīkst būt vīenkāršī īzspīesta no augšas, īskatātīs pēc vietējīem apstākīļem un īrēkīnās ar cilvēkīem. Jau tā mīlzumu problēmū ļaukos radījīsi zemes reforma, bet ļaunā pašvaldību reforma tās vēl vairāk saasīs un radīs papildus jūcekli.

Līelu neapmīerīnīģīnību ļaukos īzraisīja arī akcīzes nodoklīs degvīelaj, tas īr kārtējā līelā plūka zemnīecībā. Arī tagadējā subsīdēsanas sistēma neko nedod zemnīekam, sevišķī Latgalē.

Līels darbs mums jāveīc, lai aktīvīzētu pagastu nodaļu darbu. Nolemts, ka arī turpmāk LZS Rēzeknes rajona nodaļas aktīvs kopā sanāks katrā mēneša pēdējā piektdīenā pulkstēn 14.00 ļaūksaimnīcības departamenta telpās.

ĀDOLFS BORBALS

«KARALIM VISVALDIM» DRĪZ 60

Šogad 7. septembrī palīku 84 gadi Varakļānu pagasta Dekšārēs dzīmušajam žurnālistam, redaktoram un rakstnīekam Donatam Latkovskim. Jā vīen viņa mūžs nebūtu aprāvīes 30 gadu vecumā, kad apcietīnāja vācu okupācijas varas īestādes un vīņš pazuda bez vēsts.

Tāču arī īsajā mūžā D. Latkovskīs paveicīs daudz, darbodamīes gan kā žurnālists, «Rēzeknes Zīņu» redaktors, gan rakstnīecībā. Publicētīs sācīs 20 gadu vecumā un ātri vīen parādījīs atzīstamu veiksmi gan dzejā, gan prozā. Īsā ļaīkā īznāca četras D. Latkovska grāmatas (dzejoļu krājumi «Klusīe brīži», «Gaišie ceļi», pastāstu grāmata «Zīlie ezerī», vēsturīska

drama dzejā «Karalīs Visvaldīs»), rokrakstā palīcīs fundamentāls kultūrvēsturīskīs pētījums «Nacionālā atmoda Latgalē».

Tīesa, visas mīnētās grāmatas īznākušās tīkai paša autora īzdevumā. 1995. gadā ļaīstājā kļajā J. Broka grāmatā «Latgales kultūras darba entuzīasti» cītēti dzejnīeka Aleksandra Ancāna 1938. gadā publicētīe krtīskīe vārdī attīcībā uz D. Latkovska dāļradī — vīņš īzdotot grāmatu pēc grāmatas, tāču vīenu par otru nepīlnīģāku un tukšāku.

Grūtī vērtēt D. Latkovska dzeju un pastāstu kopojumus — dīemžēl, tie nav bījušī pīcietāmi, tāču pēc Dekšāru pagasta muzeja atklāšanas tā ekspozīcijā bija īzdevība īzļasīt 1937. gadā Rēzeknē grāmatpīestuvē «Dorbs un zīncība» nodrukātō vēsturīsko drāmu «Karalīs Visvaldīs» un manī pārsteīdza, kā savā ļaīkā 24-gadīgs ļauneklīs, kurš nebija bādījīs augstāko īzglītību, spēja tīk pamatīģi īedzīļīnātīs vēsturīkajās norīsēs

pīrms vairāk nekā 700 gadiem. ļaīkā, kad pastāvēja Jersīkas valsts, kad karalīs Visvaldīs kopā ar ļatgaļu pīļu pārvaldīnīekīem pretojās Rīgā valdošā bīskapa Alberta bruņīnīeku daudzkārtīģajīm uzbrukūmīem Jersīkas pīļīm un tās valstīģ, cenšōties pakļaut bīskapa varai. Pārsteīdza arī tas, cik ļabā saīstītā (dzejās) valodā 17 skatōs sarakstīta apjomīģa drāma (130 lappuses). Nūdīen, neradās vārdī grāmatas krtīzēšanā.

Salīdzīnāšanā īzļasīju Franča Kempa 1943. gadā sarakstīto un 1992. gadā īzdoto vēsturīskā apskata brošūru «Gersīkas karaļa valsts» un nācās secīnāt — sešus gadus pīrms F. Kempa sarakstītāis D. Latkovska dāļdarbs savā fabulas veidojumā absolūti negrēko pret Latvījas seno vēsturi.

Nākamģad pāies 60 gadi, kopš īznākusi Donata Latkovska vēsturīskā drāma «Karalīs Visvaldīs». Pēc šādā ļaīka posma īespējāms tā īsti novērtēt tās nozīmību.

REDKOLĒGIJA: Valija Berkina – Jēkabpils, Jānis Elksnis – Latgales Kultūras centra izdevniecība, Pēteris Gleizdāns – Rēzekne, Jānis Kokins – Daugavpils, Anīta Petkune – Krāslava, Antons Rancāns – Preiļi, Antons Slišāns – Balvi, Viktors Trojanovskis – Ludza, Pēteris Zeile – Rīga, Jānis Žugovs – Rīga, ārzemju biroja vadītājs – Alberts Spoģis – Minsterē.

JĀNIS BROKS-EISĀGS

ATCEROTIES PĀRDZĪVOTO

Jau no cara laikiem Krievijā etaps un etapēšana nozīmēja apcietināto pārvietošanu vai arī bija pati šī pārvietojamā grupa, kuru apsargāja speciāls konvojs. Katrs tāds etaps nebrīvē apstākļos dzīvojošam bija saistīts ar daudziem pārdzīvojumiem un neziņu, kad speciāli aprīkotajos lopu vagonos sadzītajiem ceļš uz nezināmiem ilgi nedēļām.

Pirms sadzīšanas vagonos bija ļoti rūpīga mantu pārbaude. Vispirms lielā telpā visus izsauca pēc saraksta un nostādīja vienu no otra pāris soļu atstatumā, tad mantas bija jāzaisaiņo, jāzīber no maisa vai mugursomas, arī pašam pilnīgi jāizģērbjas. Zalāts sāka pārbaudīt, bet čekas virsnieki sēdēja tuvumā un vēroja. Vispirms izpētīja paduses, kad skatījās mutē, skaļi jāsaka «ā-ā-ā». Stāvot ar ieclektām kājām, jāzūda pietupieni, tad, kājas neliēcot celgalos, ar rokām priekšā jāpieskaras gīdai. Kad šie «vingrinājumi» beigušies, jāpaiet uz priekšu tukšajā telpā un jāgaida,

kamēr zaldātiņš izčamda visas vīles, izgroza katru mantiņu, meklējot, vai tur nav paslēpti rakstāmpiederumi, nauda, dārgmetāli, stikla priekšmeti. Pašam pa to laiku jāstāvē kā Adamam paradīzē pirms krišanas grēkā, kamēr pamet kādu apģērba gabalu, lai var sākt ķērties.

Pirmos pamet apavus, virsdrēbes un citu, bet apakšveļa tiek saņemta apskates beigās, un tūlīt tiek saukta iekšā nākamā grupa, tā ka nepaspēji ko ātrumā uzraut, grābji mantiņas klēpi un lūko kādu citu brīvāku vietu, kur beidzot vari saģērbties.

Bijām viens otram tuvu, mantu pārbaudītāji necentās tās katram atdot precīzi pēc piederības, burzmā gadījās, ka savēja kaut kur noklida un saņēmi arī kādu svešu. Kad biju jau saģērbies, izrādījās, ka man «pieklidusi» kāda drāna. Drīz vien noskaidrojās, ka tā pieder kādam man nepazīstamam latvietim, ar viņu kopā nebiju izmeklēšanas laikā, ne arī pēc tiesas sprieduma paziņošanas, tikai dažas dienas tā

saucamajā etapa kamerā, ārkārtīgi pārblīvētā un kur katru brīdī gaidījām komandu «Sagatavoties ar visām mantām!» Viss nokārtojās bez kādiem apvainojumiem, jo tā bija visai bieži.

Bija 1947. gada sākums, pēc vairāku nedēļu braukšanas daļa no mūsu ešelona nokļuva Jekaterinoburgas (tolaik Sverdlovskas) apgabalā Ivdeljaļā un tur tikām nodarbināti kokmateriālu sagatavošanā mežā. Vienā lēģerī, bet ne brigādē, iznāca būt ar to latvieti, ko pieminēju iepriekš. Tur mūs bija tūkstoši, visus pazit nav iespējams, ieslodzīto sastāvs arī bija stipri mainīgs. Pazīstami bija tie, ar kuriem iznāca strādāt un dzīvot vienā barakā.

Pēc pusgada no smagā darba un nepietiekamā uztura biju fiziski novājināts un nokļuva lēģera slimnīcā. Tādu pašu iemeslu dēļ te izrādījās arī pieminētais likteņa biedrs. Nemitīga izsalkuma sajūta un morāla depresija cilvēkos nomāc pacietību, tie ātri kļūst nesavaldīgi, apvainojas. Vairs pat neatceros, kālab mums iznāca asāka vārdu apmaiņa un mans oponents, mūsu strādā nezinādams neko labāku, atgādināja, ka viņš jau no Rīgas etapa

laikiem zinot, ka esmu slikts cilvēks, tur gribējis viņu apzagt.

Šo atgadījumu uzskatīju kā no manis neatkarīgu nejaušību, bet nu izrādījās, ka viņam esmu zaglis. Toreiz necentos pārliecināt, bet apvainojums smeldza un tagad, jau pēc 48 gadiem, to neesmu aizmirsis. Varētu domāt arī tā — kas vainīgs, tas bailīgs, bet ja skaļi un atklāti prasi, kuram tad pieder svešā manta, vai tad to var kvalificēt par zādzību? Teicienam «kas vainīgs, tas bailīgs» ir neloģiskas vārdu spēles cena. Vai mums no nepatiesiem apvainojumiem totalitārā režīma okupācijas laikā, kam sekoja deportācijas un masu slepkavības, nevajadzēja baidīties? Lai nu kā, mūsos tomēr jābūt spējai iestuļties uz cilvēku pārdzīvojumu, kuri nav pelnījuši, ka viņus uzskata par neliešiem.

Viņš bija gados vecāks vīrs, laikam no Vidzemes, varbūt tagad jau staigā Dieva ceļos — tad lai Dievs viņam arī piedod un svēta. Es no šī gadījuma esmu mācījies, ka nedrīkstam apvainot otru, iekams par to neesam pilnīgi pārliecinājušies.

A. BUDŽE

DAŽOS TEIKUMOS

● Kopš 1995. gada 19. maijā Daugavpils pilsētas daļā Grīvā, Baznīcas ielā līdzās katoļu dievnām ceļ Nabadzīgās Bērna Jēzus kongregācijas klosteri. To finansiāli atbalsta ārzemēs dzīvojošas kongregācijas māsas. Cerams, ka šogad celtniecība tiks pabeigta. Pašlaik Grīvā dzīvo piecas Nabadzīgās Bērna Jēzus kongregācijas māsas.

● 15. maijā Dagdas dekāns Jānis Stepiņš iesvētīja piemiņas akmeni uz Latvijas—Baltkrievijas robežas (Pātarnieku kontrolpunktā) ar uzrakstu «Šeit ir Latvija». To uzstādīja Latvijas Zemessardzes 62. padomnieku rotas un Latgales zemessardzes brigādes vīri.

Pasākumā piedalījās arī žurnālists no Francijas Martins Patriks, kurš viesojas Latvijā un interesējas par mūsu valsts vēsturi.

Pēc tam pasākuma dalībnieki iestādīja 91 ozolu (pirmo no tiem — par godu prezidentam Kārlim Ulmanim), uzsākot ozolu stādīšanu gar Latvijas austrumu robežu ar devīzi «Šeit ir Latvija», kuru iecerēts pabeigt 2000. gadā, tā izveidojot savdabīgu mūsu valsts zaļo robežu. Nākamajā gadā ozolu stādīšana tiks turpināta.

● Šogad Vasarassvētkos Aglonas bazilīku apmeklēja un piedalījās svinīgajā Dievalpojūmā Saecimas priekšsēdētāja Ilga Kreituse ar dzīvesdraugu, finansu ministru Aivaru Kreitusu.

Saecimas priekšsēdētāja sarunā ar Aglonas dekānu un vidusskolas direktoru A. Aglonieti izteicās, ka Aglonā noteikti vajadzīga katoļu ģimnāzija.

● — Dzīvā debesu Maize! — Euharistija Svētā,

Burvīgais noslēpums — milas krāšņākais zieds!

Jēzu, Hostija baltā! Nāc sirdi man mājot (Svētā Terese no Bērna Jēzus).

Vasarassvētkos Tilžas baznīcā I Svētā Komūniju pieņēma 41 dalībnieks. Draudzes prāvests pateicās visām četrām katehētēm, kuras šogad pēc kursu beigšanas pašizliedzīgi strādāja, lai bērnu dvēseles sagatavotu dievišķajam Pestītājam.

Labī, ja bērnam ļauj iet pie Svētās Komūnijas, vai viņu ved pie tās. Bet mums jāzīnot, ka bērnam tāpat kā tikko iestādītā kociņam, vajām un izstīdžušam stādiņam noteikti nepieciešams atbalsts, citādi panākumi būs nedroši vai nebūs nemaz. Tāds, pieaugot, sāks domāt, kāpēc viņu vienmēr stumj, grūž un neizprātis, kāpēc tikai viņu? Kāpēc pie dievgalda neiet vecāki, brāļi un māsas, citi draudzes locekļi? Vārdi noskan un pazūd, bet piemērs aizrauj. Šis noteikums ir galvenais, bez kā jaunie asni nevar augt gudrībā, gados un žēlastībā pie Dieva un cilvēkiem.

Katehētes savu darbu turpinās arī pēc I Svētās Komūnijas, lai bērns savi sagatavotu Iestiprināšanas sakramentam.

V. BARKĀNS, OGRĒ PĀRDOMAS PĒC SEMINĀRA

Latvijas mākslas darbinieku sanāksmē Rīgā šā gada 27. aprīlī uzkrītošs bija A. Kiršteina kunga ziņojums par Latvijas tautsaimniecības kritiku un tās attīstības perspektīvām. Varbūt kas paspēja salīdzināt ar tam sekojošo firmas «Kellog» pārstāvja referātu, un būs ko arī secināt.

Cik slavinoši bija A. Kiršteina kunga vārdi par privatizāciju un ārzemju kapitāla ieguldījumu vērtību Latvijas tautsaimniecībā, cik tālu ar šo problēmu atrisinājumu tikusi būleļiņi īgaunī un cik mēs, latvieši, esam atpalikuši šādās banku lietās, ka nevēlamies vai neprotam ārzemju kapitālieguldījumu piesaistīt mūsu rūpniecībai. Par lauksaimniecību te negribas runāt. Cik vilinošas perspektīvas ir šādiem kapitālieguldījumiem? Cik latvieši nemākulīgi šādu «labumu» izmantošanā?

Uzmanīgiem klausītājiem vajadzēja ievērot arī firmas «Kellog» pārstāvja teikto: cik skaidri, atklāti un godīgi viņš darīja zināmu, ka kapitāli tiek un arī turpmāk tiesa ieguldīti tikai ar peļņas nolūku. Tiesa doma! Neviens kapitālists nenāks pie mums ieguldīt naudu jebkāda pasākumā, ja te nespēs iegūt peļņu ne mazāku par 16 procentiem. Šo labvēlību «stulbie letīņi» neprot imantot. Paldies par atklātību un godīgu valodu! Bet Kiršteina kungs, kā tālāk jūs gribat krāpt savus tautiešus? Jūs uzskaitījāt, cik dolāru uz katru iedzīvotāju ir ārzemju ieguldījumu īgaunijas tautsaimniecībā un ka Latvijā tie divtik mazāki, bet vai jūs saskaitījāt tos vismaz 16 procentus peļņas, ko ieguldītāji jau izved no šīm zemēm savai labklājībai, jo svešās zemēs viņiem nav jēgas audzēt kapitālus. Viņi neved vis prom tikko drukātas naudas zīmes (latūs, kronas, litus), bet ko reālāku, ko radījušas Baltijas tautas, viņi zemes. Jo lielāki ārzemju ieguldījumi uz katru iedzīvotāju, jo vairāk tiek, teiksim, tie apzāgti. Kurš strādnieks vai zemnieks ar savu darbu vien ik gadu kapitālus var pavairot, savu mantību vismaz par 16%? Bet jūs slavētais bankieris, kad pamodies no tādas ieguldījumu letargijas?

A. Kiršteina kungs, jūs ļoti ziniet, ka bankas (naudas noguldījumu pieņēmējas un tālāk dalītājas) nekad pasaules vēstures pastāvēšanas laikā nav radījušas jaunās vēības par santīmu, kā tikai auglojušas un caur starpniekiem pelnījušas uz tautu nelaimju vai darba augļiem. Nesamērīgie valsts tautsaimniecībai nepakļautie banku peļņas procenti ir tā pati inflācija, kaut arī netieši naudas drukāšana, tā tāpat padara mazvērtīgus citu līdzekļu darbu nopelnītos līdzekļus un tieši par tik, par cik šie

banku aizdevumu procenti pacelti pāri tautsaimniecības attīstības pieaugumam.

Nauda pati par sevi nav vērtība, ja cilvēks par to nevarēs iegādāties dzīvei nepieciešamo. Daži teic, ka nauda ir prece, vēl daži, ka tā maīņas līdzeklis. Zināmā mērā tas ir taisnība, bet patiesībā nauda ir tikai mēra vienība — savdabīgs mērlīnēns bez etalona. Ne metāla, ne zelta nauda, kur nu vēl papīra banknotes nav ne ēdamas, ne ģērbjamas, ne der dārza zemes apstrādāšanai, ne malkas skaldīšanai, ne jumta segšanai nav derīgas. Domāju, ka jūs to labi zināt, jums tak ir augstākā izglītība. Ja tomēr nezināt vai negribat zināt, tad palieciet nelaimīgais nezinītis, bet ja tautai pūtiēt krāsaino miglu acis, tad tas ir vēl briesmīgāk, jūs tad var uzskātīt par nelieti vai uzpirktu ārzemju aģentu, tautas interešu nodevēju. Kāpēc jums tāds naidis pret latviešu tautu, kura jūs audzināja, bez maksas ārstēja un izskolēja?..

Jūs tagad vaimanājat par privatizāciju, 1949. gadā ne mazāk vaimanāja par lauku kolektivizāciju. Mēģiniet cilvēkiem izskaidrot starpību starp kolektivizāciju un privatizāciju, tauta tajās saskata tikai cilvēka darba augļu pārdaļīšanu, pie kuras veiklais vienmēr var labi rokāt pasildīt. Privatizācija ir tā pati lauku kolektivizācija pēc 1949. gada modeļa, tikai šajā gadījumā mantu iegūst vēl mazāka saujiņa īpašnieku, nekā toreiz bija ar KP saistīto biedru loks. Tautas vairākumam no tā nav nekāda labuma, tikai posts un jauni zaudējumi, parādi. No valsts uzņēmuma labums ir ikvienam pilsonim, no privātipašuma — tikai šauram īpašnieku lokam. Mūsdienu privatizācija, tāpat, ir kārtējā kolektivizācija pēc 1949. gada pavasara afēras parauga.

Tauta nevar un nedrīkst pieļaut zemes pārdošanu privātipašumā ārzemniekiem, par zemes lietošanu ir jāmaksā valsts noteiktā noma. Pasakiet, kāda starpība zemes īpašuma piederībā, ja zemes gabals ir mans personīgais tāpat kā māja uz tā ir mans īpašums. Ja man nedrīkst atņemt māju, tad zeme zem tās tāpat būs mana. Tauta nevar pieļaut to, ka ārzemnieks nopirks vecu graustu, to nojauks un uzceļ velns zina ko, vai ar uzcenojumu pārdoš tālāk. Mums nebūs vienaldzīgas šādas pārībuves, kas var novest pie tā, ka gala rezultātā pēc kāda laika var izrādīties, ka uz šī zemes gabala uzcelta kāda raķešu palaišanas bāze, kas vērsta pret kādu mūsu tuvu kaimiņu un ar viltu pagrūsta mums zem deguna. Modernajā laikmetā tagad naida celšana ir lielā modē, jo režimam ar to var divus zaķus nošaut. Zemi nedrīkst atņemt tai tautai, kura dzīvo uz šīs zemes.

Mājas un citi īpašumi pilsētās tiek privatizēti ārzemju imigrantiem, bet lauku saimniecības un meži uz tām vēl arvien netiek atdoti šo īpašumu mantiniekiem. Tādu vienpusīgu demokrātiju mēs redzam un tāda esam spiesti

dzīvot. Tiesām, izvarotā demokrātija radījusi prostituēto kapitālismu ar plēšoņa seju, bez morāles un goda jūtām. Pie tā noveda brīvais tirgus ar savu slimo specorāli «man vajag, bet tev — pīga!» Un ja tu ēikstēsi vai pretosies, uzrīdīšu savu «ķēdes suni», atradīsīm tev vietu arī kaut kur tālumā, «nolādētais dumpinieks!»

Lokomotive ripo, virpa griežas, dzirnavas maļ vienādi kā valsts, tā kolektīvā, privātā uzņēmumā. Ja kas tur darbojas nepilnīgi, tad lokomotive nav vainīga, ne virpa vai dzirnavas, bet vainīgs tas, kas tās nemākulīgi vada, jādomaina nemākulīgais vadītājs vai strādnieks. Un neliksīm labu kurpnieku par maiznieku vai otrādi. Ja neveicas darbi, nav jāmaina īpašuma forma, bet varbūt pietiek ar vadības nomaīņu. Pie mūsdienu zinātnes un tehnikas īstam kapitālismam nevar būt ne krīzi, ne streiku, ja tikai ievēro to cilvēcību un vienlīdzību, kuru tik ilgi sludina, bet kuru ik uz soļa liekulīgi pārkāpj, neievēro. Par to lai runā filozofi. Zinot visu, varam visu nenofidzsvārot kapitālisma sistēmā vienā kā rīņvēst. Jā, zemestrīces, dabas nelaime, kari var traucēt šādu dzīves ritmu. Bet ne jau kas cits sekundārs. Arī no šāda viedokļa atļaujiet pajautāt, par kādu vienlīdzību ar bankām varam runāt šodien, ja tās un starpnieki, tikai mainot naudu, pelna 16 vai pat vēl vairāk galvu reibinošus procentus, bet strādnieks vai zemnieks, grūti strādājot un tiesām radot jaunas vēības, no sava īpašuma nevar iegūt pat tos nabaga 2—3 procentus peļņas.

Kungi, gospoda, misterī, nejauciet balto ar melno, nepurojiet Latvijas krievus ar migrantiem krievvalodīgajiem. Tā ir apzināta naida celšana starp Latvijas iedzīvotājiem. Latvijas krievi bija, ir un būs tādi paši Latvijas pilsoņi kā visi šeit dzimušie latvieši. Aizbrauciet apskatīt leģionāru kapus Kurzemes cietoksni un tur atradīsiet tūkstošiem Latvijas krievu dēlu vārdus, kuri uzticību Latvijai apliecināja ar savām dzīvībām. Kādu vēl lielāku uzticību gribat prasīt no šiem krievu dēliem? Bet mēs nevaram būt vienaldzīgi pret tiem krievvalodīgajiem, kuri ar kompartijas svētību atsūtīti uz Latviju ar mērķi celt naidu starp tautām un valstīm — tie ir algotie ārzemju aģenti.

Pēc Otrā pasaules kara padomju vara svešumā aizdzina 1,6 miljonus Austrumprūsijas vāciešu un par to nevienam galva nesāpēja, kāpēc tagad tik karsti jāizstāvē Latvijas krievvalodīgie migranti? Latvijas robežas kā uz austrumiem, tā rietumiem ir visiem atvērta, ja kādam šeit slikti vai dara pāri — lūdzu, brauciet, kur būs labi. Kurdiem slikti savā dzimtajā zemē un viņi izceļo pāri Kaukāza valstīm, visai Krievijas federācijai un ierodas Latvijā, lai dotos vēl tālāk. Nav tādas valsts pasaulē, kura gribētu aizstāvēt šo 18 miljonu tautu. Reiz vāciešiem Latvijā pat nedraudēja briesmas un tomēr firers viņus paacināja pie sevis — aizbrauca

pa kluso. Jeļcina kungs, kas jums liedz savus tautiešus atgriezt dzimtajā Krievzemē? Drīz viņi jums būs ļoti vajadzīgi, mēs viņus nevaram un nedrīkstam pieņemt Latvijas pilsoņu kārtā. Mēs negribam kaimiņu būšanu pārvērst par biznesu. Lai dzelzceļus un autoceļus starp Zilupi un Ventspili uztur un remontē Latvijas pilsoņi, jo no svešiem pūliņiem tie isāki tomēr nepaliks.

Lai cilvēkam darītu labu, palīdzētu, nevajaga būt ne mūkam, ne mācītājam, ne kādas reliģijas fanātiķim, pietiek tikai saprast cilvēcību un gribēt to darīt. Tāpat nevajaga nekādas algas, ne ģenerāļa vai armijas virspavēlnieka, pat ne prezidenta pavēles, lai aizstāvētu dzimteni. Latvijas neatkarības cīņās pirmajā un otrajā pasaules karā kaujas gāja un krita ne par algām, bet gan par savas tautas godu un slavu, parādīja īsto nemirstīgo varonību. Žēl to cilvēku, kuriem trūkst cilvēka cienīgas varonības, un vēl briesmīgāk, ja uzticību valstij un tautai atpērk par lielām algām. To var atļauties nožēlojamie memmes dēliņi, kuri, diemžēl, vēl valdības aprindās sludina šādas nodevēības. Nezinu piemēru pasaules vēsturē, ja kāds par naudu būtu iemantojis drosmi un varonību, bet par naudu pirkti nodevēji zināmi jau no Bībeles laikiem.

Mūsu laikmeta brīnumus pastāv tur, ka mazs cinitis gāj lielu vezumu. Un ne par naudu vai augtiem amatiem tas notiek. Arī Baltijas tautu brīvība tiek aizstāvēta Čēčenijas kalnos!

Kungi runas vīri, nedomājiet, ka tauta ir dumja, paklausīga, neko ne redz, ne saprot. Nekā nebija un to neaizmirstiet! Uz to, ka starp jums netrūkst ārzemju pakalpiņu, norāda pat tas, kā tiek iznīcinātas kontrabandai atņemtas cigaretes — tās ir valsts manta un valstij ir tiesības iegūt naudu, salāpīt nodarītos zaudējumus. Firmas neko labāku vietā nespēj piedāvāt — iznīciniet, firmas par šim precēm savu naudu jau saņēmušas un ar milzu peļņu. Ar šo «pakalpojumu» kontrabandai tiek radīts vēl lielāks pakalpojums. Vai tā nav savas tautas un valsts interešu nodevība? Kāpēc tad jūs, saņemot savu algu, nesadedziniet arī šīs banknotes?

ANNA DIMANTE

LATGOLA!

*Eju, kur idama,
Dūmoju, kū dūmōdama,
Sveicīņus Tev syutu,
Milō Latgola.
Dīvu lyudzūt reitūs
Voi ari vōkorūs,
Sveicīņus Tev syutu,
Milō Latgola.
Pi Krysta ceļa molā
Otkon ceļūs matūs,
Tur kur bārnu dīnōs
Pukes mēdžu nest.
Storp vīnkōršīm ļaudīm es augu,
Jūs gudrūs vōrdus klausējūs,*

*Tykumus mōcējūs,
Kū grōmotu gudreibas naspēja snēgt:
Celinīkam patvārumu dūt,
Rūku pastīptu naatraideit,
Ari tod, jo ryka
Uz pusēm doloma.
Ai Latgola, voi aiznērst lai es spātu,
Kur šyupeļš kōrts map beja?
Kur īlejas storp uzkaļņēnim vējōs,
Kur azari ar lynu ļauķim smējōs?
Ar nūpyutum un vēja straujom
brōzjom,
Ar mōķunim un vīņūs saules blōzjom
Es sveicīņus Tev syutu,
Milō Latgola.*

KONSTANTĪNS AIZPŪRS

SKATIETIES UZ TRIM BĒRZIEM KĀDĒĻ RAUDĪVU KONSTANTĪNS IZVĒLĒJĀS MAURIŅU ZENTU?

Re, kā trīs mazi bērziņi, trīs mīļi sprigani brālīši likteņa vējos tiek aizmesti uz trim dažādām pusēm! Viens iesakņots purva cinī, otrs Rīgas jūrmalas kāpās un trešais leknajā Latvijas zemē, kuplā birzītē.

Purva cinī nokļuvušais, lūk, lai arī kā cenšas — vairāk par pundurbērziņu nespēj izaugt, lai arī cik gadus dzīvotu. Otrs brālītis Jūrmalas kāpās gan pastiepas prāvāks, bet, nežēlīgi jūras vēju un vētru locīš, padevies ar likumlikumiem sakumpušu muguru, it kā pēc palīdzības lūdzot.

Bet trešais — spirtgā zaļgojošā birzītē starp liepām, staltbērziem un priedēm nokļuvušais — jēl paskatieties! — līdz ar apkārtējiem kā sacensībā tiecas pret zvaigzņiem! Un pamazām kļūst kā mūdienu Zemes dēls un Zemes meita!

Vai līdzīgi veidojamies neesam vērojūši arī cilvēku likteņus?

Un kuram no šiem trim bērziem līdzīgi audzis Konstantīns RAUDĪVĒ?

Atbildi lūkos dot spilgtākās epizodes no viņa vētrainās dzīves.

Neparastas jau rakstnieka un domātāja dzīves pirmās gaitas. Tās sākas Latvijas austrumu pašā nomalē — Asūnes pagastā. Dažs teiks: «Ko nu tur!» Bet fakts, ka vēl līdz otrajam pasaules karam tas tika atzīts par latviskāko pagastu Latgalē! Šeit, negodīgu svešnieku tikpat kā neskarti, saglabājas sentēvu latviskie paradumi un tikumi; nevienš nemēdza slēgt mājas durvis, nevienš netika ne apzags, ne aplaupīts. Taču dzīve kūsāja! No saullēkta līdz saulrietam darbā — veci, spēka gados un bērni! Sestdienās un svētdienās pēc baznīcas dažādās sētās rīkoja ballītes. Jaunie dejoja, lūkoja līgavas, vecākie baudīja alu, apmīnījās asprātībām, domu graudiem, spilgtiem stāstījumiem par bijušo karu un — ha — milas dēkām.

Sapņainais jaunietis, kurš mazāk virpuļoja dežā, mazāk sportoja vai spēkojās — protams, bez dūņiem! — te varēja gūt atziņas dzīvei.

Vairākas sētās skanēja muzikālāko viriešu, sieviešu un zelteņu dziedāšana! Sevišķi Līgo vakaros, kad gaisā nakts tumsu šķēla degošas darvas muca un lejā sirdis karsēja ermoņikas! Komponista E. Melngaila simtgades izstādē Rīgas pilī redzēju Latvijas karti, kurā atzīmēti, ka ar Cēsim viņš varējies savākt sešas—astoņas tautas dziesmas, bet Asūnes pagastā — trīsdesmit sešas!

Tādā vidē Likteņlēmēja Laima bija vēlējusī dzimt, augt un lūkot draudzeni Konstantīnam Raudīvē!

Kuram bērziņam tas bija līdzīgi? Un vēl var rasties jautājums — kur tik tālā nomalē varēja saglabāties tik latvisks garš? Vīspirms tādēļ, ka kopš senlaikiem te nav gājuši postu nesošie lielie kara ceļi un lielas sērgas. Tā tuvākais centrs Indras stacija atrodas 25—40 kilometrus tālu, tuvākā pilsetiņa Krāslava 35—50 kilometrus. Tāpēc jaunieši, kas juta sevi aicinājumu ko lielāku sasniegt, kļuva par dēkaiņiem, nebaidīdamies nekāda riska!

Skolotājs Rupjais, Raudīvē brīnoties, klasē atklāja, ka jezuiti jau 18. gadsimtā rakstījuši, ka Dagdā, Krāslavā un Asūnē bijis vairāk skolo-

to nekā citur Austrumlatvijā. Tad stāstīja, ka 19. gadsimta pirmajā pusē Asūnes pagasta Kromonišku sādžās Macileviču Jezups pārdoši devies uz četrdesmit verstu tālo Krāslavu, lai tur iestātos garīgajā augstskolā. Tā kā dzimtajā latgaliešus tur nepieņēma, viņš samācījās poļu valodu un uzdevās par poli. Augstskolu sekmiģi pabeidza 1838. gadā, kad paralēli paklusām bija sācis strādāt pie poēmas prozā savā dzimtajā latgaliešu valodā. Un panāca, ka viņu 1838. gadā norīkoja par mācītāju dzimtajā Asūnes draudzē. Poēmas darbība noris viņa dzimtajā Kromonišku sādžā. Interesants sižets, spilgti tēli, kas varētu interesēt arī šodienas lasītāju, sevišķi galvenās varones. Mazliet atgādina Virzas poēmu prozā «Straumēni». Grāmata turpināja rakstīt Asūnē līdz 1848. gadam. Bet, tā kā viņš tajā un citviet rakstīja, ka asūnieši vēl plaši piekopj senlatvju ticības rituālus, tad viņu poliskā virsvadība 1848. gadā pārceļ no Asūnes uz Latgales otru galu — Kalupi. Tomēr viņam izdevās, kā teica skolotājs Rupjais, savugrāmatu «Pavuciešona un vysaidi sposobi dieļ zemnieku latvišu» 1850. gadā Viņā izdot. Un tai pieder gods būt pirmajai grāmatai latviski, ko sacerējis pamatiedzīvotājs! Jura Alunāna «Dziesmiņas» iznāca sešus gadus vēlāk — 1856. gadā. Tātad otrs!

1898. gadā jauns pārgalvnieks Ķikauku Pēteris divpadsmit gadu vecumā, pametis savus tuviniekus Asūnē, devās aicinošās tālēs. Kādēļ? Māte raudādama Asūnē prasījusi visiem, vai nav redzēts viņas pazudušais Pēterītis? Taču zēns aizbēga meklēt latvisku skolu, jo Latgalē Krievu valdība bija noteikusi drukas aizliegumu. Kurzemes guberņā tāda nebija. Tāpēc viņš nokļuva Jaunjelgavā. Tur viņš pierakstījās kā latvietis no Minskas-Vitebskas guberņas, jo Latgale jau skaitījās Vitebskas guberņā. Protams, arī Asūne. Jaunjelgavā viņš pēc dažiem gadiem beidza pilsētas skolu. Teicami. Un tik apdāvinātām jauneklīm radās labvēļi. Tie nolīdzināja ceļu uz augstskolu Tērbatā. Tur Ķikauka studēja klasisko filoloģiju. No 1921. gada bija docents un vēlāk profesors Latvijas Universitatē. 1926. gadā iznāca viņa grāmata «Grieķu gramatikā». Vai tas kaimiņu zēnu Raudīvi nevarēja iedvesmot?

Nākamais pārdošnieks bija netālo Murānišku sādžās Tūku-Tukišu māju 14 gadu vecais Konstantīns. Bēgdams no pārkrievošanas tvana pārņemtās Latgales, devās uz pretējo pusi nekā Ķikauka — uz Plūdoņa Atraitnes dēla cerību — Pēterpili. Dzimtajā Asūnes pagastā atgriezās ap 1920. gadu. Viņa filozofiskie apcerējumi 20-to un 30-to gadu Latgales presē par Niči, Kantu, Sopenhaueru un vācu eksistencialistiem, kā arī priekšlasījumos deklamēdams Faustu, liecināja, ka studējis vācu valodu. Ka Konstantīnu Raudīvi viņš iedvesmojis, liecina 1944. gadā Rīgā izdotais Raudīves romāns «Silvestra Pērkona memuari». Tur galvenā varoņa gaitu pirmā daļa sakrīt ar Tūku Konstantīna gaitām.

1920.-to gadu sākumā, tāpat netālo

kaimiņu Neikšānu sādžās zēns Laurinovičs arī pameta trūcīgās mājas un devās uz Rīgu studēt fakultātē, kurā nebij jāmaksā. Tā kā viņš šo fakultāti (Garigo semināru) beidza kā teicamnieks, tad sūtīja uz augstāko mācības iestādi Gracas pilsētā Austrijā. No turienes atgriezās ar doktora grādu. Vēlāk kļuva par profesoru un pat par rektoru!

Visi šeit minētie un vairāki neminētie pārgalvi dzimuši plašā Asūnes pagasta šaurā dažu kilometru joslā. Kā tas varēja neietekmēt zēnu Konstantīnu no Raudīvu mājām izmēģināt laimi tālumu meklējumos? Un pirmais labvēlīgais ceļa sataisītājs bija uz Asūni atnākūšais skolas pārzinis Jūlijs Rupjais. Vīspirms Konstantīnam viņš ļāva vienā gadā pabeigt divas klases! Un, vērojot Konstantīna aktivitātes, norādīja virzienu, kur zēns varētu gūt panākumus. Vēlāk — jau kā Krāslavas ģimnāzijas audzēkņis — aizsūtīja uz Rēzekni žurnāliņam «Zidūnis» savu pirmo sacerējumu filozofijā par sāpju problēmu cilvēkā. Tā kā žurnāla redaktors Pēteris Strods bija ne tikai teologs, bet arī studējis filozofiju, tad, Raudīvē par laimi, jaunajā autorā spēja saskatīt nākošo Gudrības dievietes Filozofijas priesteri. Un nodrukāja.

Tas meklētāju spēcīnāja. Pēc Krāslavas ģimnāzijas, jaunu ieceru pilns, viņš devās uz Rīgu. Šeit pēc lekcijām augstskolā nebija spiesti strādāt maizes darbu. Kādai medmāsai atklāja, ka strādājot pie pirmās grāmatas «Grieķu-romiešu mīti mākslā». Pie viņas Raudīve dažus gadus nodevās tikai intensīvam pasaules filozofu un valodu studijām. Vienlaicīgi citīgi apmeklēja deju kursu pie Rīgas labākajiem meistariem. Studenta deķeli galvā un lenti pār krūtīm bieži brauca uz dzimto Asūni. Tur apmeklēja ballītes ne tikai vienkāršu zemnieku sētās, bet arī pašā Asūnes centrā. Pretēji zemnieku puīšiem, nekautrējās lūgt uz vaišiem tango pagasta sekretāri, skolotāji vai dakteri. Ar Rīgā iegūto dejas māku tā apreibināja dejojotājas, ka tās ilgi viņu pieminēja. Grāmatas «Grieķu-romiešu mīti mākslā» iznākšanas laikā viņš Rīgā sadraudzējās ar dzejnīku Jāni Ziemeļnieku. Šī draudzība palīdzēja bagātināt viņa garu, tikai Raudīve pēc rakstura bija daudz impulsīvāks. Izlasījis laikrakstos, ka Spānijā revolucionāri noskaņoti studenti uz ļoti izdevīgiem noteikumiem meklējot krievu valodas skolotājus — devās pārgalvīgā braucienā uz Eiropas otru galu. Mecenāte medmāsa — tāpat kā Čaikovska mecenāte Meka — vēlējās, lai Raudīve viņu prec. Taču Raudīves augšupītiecis bērnis medmāsā redzēja tikai liepu, kas ir gan kupla, bet netiecas augšup. Tas nospieda.

Spānijā krievu valodas apguvēji viņam tiešām sagādāja līdz tam nepieredzēti labus materiālos apstākļus. Varēja atļauties apmeklēt vēsu ciņas, studentu un citas ballītes. Gan students, gan docentes, gan citas griežot dejas — kā viņš pats man teica — Dienvidlatgales temperaments varējies tiri labi sacensties ar ugunīgo spēņu temperamentu. Tomēr katru

vasaru sirds vilka braukt uz Asūni un tālāk uz Ķepavu, kur bija pārcelts viņa pirmais ceļa rādītājs skolotājs Jūlijs Rupjais. Vienlaikus apmeklēja ballītes zemnieku mājās. Visur meklēja sev atbilstošu liepiņu.

Atgriezies Spānijā, viņš, blakus krievu valodas skolotāja darbam, cītīgi studēja spēņu valodu, klausījās slavēto spēņu filozofu un dzejnieku Ortegas de Gasī un Unamuno lekcijas, atklājot viņiem, ka ir tāda Dainu zeme un latvieši, par kuriem Ortega patiesi ieinteresējās. Raudīve vienlaik tulkoja pasaulslavēto Servantesa romānu «Don-Kihots». Sāka rakstīt filozofiskas grāmatas «Dzīves kultūrai», «Donkihots un mūdienu cilvēks» u. c. Kļuva par Madrides laikraksta speciālkorespondentu Londonā. Man Raudīve stāstīja, ka tur viņam labus darba apstākļus sagādājis kāda angļu žurnāliste. Kad posies braukt uz Latviju, viņa, to atturot, bildusi: «Kā tu varēsi dzīvot bez Londonas?» Raudīve atsmaidījis: «Kā tu varēsi dzīvot bez manas Asūnes?» Šī atkal: «Kur tā tava Asūne atrodas? Ak, jā, laikam pie Nilas upes Āfrikā, kur tas lielais Asuānas ūdenskritums!» Uz tik eksotisku vietu braukšu tev līdz! Un tiešām viņa pameta toreiz vienu no vislielākajām un lepnākām pilsētām pasaulē, un devās Raudīvē līdz uz Asūni. Mazo Dienvidlatgales miestīņu. Tur baltā baznīcā un sirsniģie latgalieši šikajai londonietei tā sagrozījusi krāšņo galviņu, ka viņa izteiktis karstu vēlmi pāriet katoļticībā un Asūnes baznīcā salaulāties ar jau Londonā iemilēto...

Tomēr londonietes piedāvātā dzīves greznība vai latviešu medmāsa temperaments, lai cik mīļi Raudīves Konstantīnu neskāva, neļāva jaunajam bērnam slīdēt pret debesīm.

Tādēļ šis bērzs izvēlējās tādas jaunās liepas sabiedrību, kas, pati tieckamās augšup, rosināja arī viņu darīt to pašu. Un tā bija Zenta Mauriņa! Abi kļuva vienoti dažādveidībā. Katram no viņiem bija savs, ko pasaulei pateikt. Mauriņa, varbūt, vienīgi nogludināja Raudīvē ceļu uz darbu iespiešanu. Un tas, šķiet, bija tikai sākumpoamā. Raudīvē šai ziņā palīdzējis arī romāņu valodu profesors Arnolds Spekle. Raudīve ar viņu iepazinās Romā. Spekke tur bija 30-tajos gados Latvijas brīvvalsts sūtnis, Raudīve nokļuvis bēgot no revolūcijas plosīšanās Spānijā. Spekke ar patiku izlasījis Raudīves tulkoyto Servantesa dižromānu «Don-Kihots».

Pirmajā padomju gadā Raudīve dzīvoja atkal Rīgā. Kopā ar Mauriņu. Kuldīgas ielā 50. Viņa tulkojumā tad iznāca angļu rakstnieka Oldingtona romāns «Varoņa nāve». Liktenīgi, ka arī pats Raudīve drīz nokļuva pie Stiksa krastiem! 1941. g. sākās vācu okupācija Latvijā, Raudīve nokļuva Reimersa ielas gestapo pagrābos! Tur no stūra iznira Kaulainā, lēnām tuvojās Raudīvē. Un, zobus klabinot, smēja: «Ho, ho! Tu veikli esi dancojis ar rīdzeniecēm, latgalietēm Asūnē, angļietēm Londonā un sevišķi karsti ar spēņu lielo komunistu Doloresu! Viņa tagad danco Maskavā ar pašu Josifu! Ho, ho, ho! Nule, mīļais Konstantīn, uzlūdu es uz tavu pēdējo danci! Ar mani!» Raudīve atkāpdamies skaidroja: «Es toreiz Spānijā dejuju ar daudzām studentēm, kuras bija manu krievu valodas lekciju klausītājas. Tie bija gan kreisi noskaņoti, revolucionāri, bet, ka viņus

vada Josifs, tas man nebija zināms!» Kaulainā griezīgi iesmejas: «Tu man taisnojies, ka no lielās politikas neesot nekā zinājis. Taču mūsu gestapo ir drošas ziņas, ka tu tiešām ar Doloresu dejojies un citādi reibis. Tāpēc kara štābā man stingri uzdots tagad danco ar tevi! Heij-jā!»

Bet te atvērās pagrāba kameras durvis! Pa tām, kalpones vesta, iebrāuca Zenta Mauriņa! Viņai aizmugurē gestapo obersts! Mauriņa nostājas Kaulainajai priekšā: «Nejauciet Raudīves kungu politikā! Viņš ir īsts profesionāls filozofs, daiļliteratūras tulcotājs, rakstnieks ar dziļi katoliskiem uzskatiem! Nāc, Konstantīn, man līdz! Es cīnījos ar šiem kungiem un izkaroju tev brīvību!»

Izkļuvis no briesmām, Raudīve nodzīvoja daudzus, daudzus gadus. Turklāt ražīgi. No notikušā beidzot saprata, kādiem īsti krievu valodas alcejiem bija vadījis nodarbības! Un tad, sākot ar 1942. gadu laida klajā filozofiskas grāmatas, kurās atmaskoja Spānijas revolucionāru iedvesmotājus! 1943. un 1944. gados, kaut tad vēl bija vācu okupācija, Raudīvē nevarēja aizliegt rediģēt un dot plašus komentārus Ģētes ļoti apjomīgai Izlasei! Viņa tulkojumā iznāca Servantesa «Parauga noveles!» 1944. gada sākumā iznāca viņa desmit romānu sērijas pirmā grāmata «Silvestra Pērkona memuari». Un vēl virkne publikāciju presē. Pie tāda radoša pacēluma atkal nozīme bija videi. Mājās — garīgs atspaidis Mauriņa, praktiskais — kalpone, māsa. Mašīnkrastītāja! Darbā viņš bija kļuvis par literārās daļas vadītāju laikrakstā «Daugavas Vēstnesis!» Tikai Raudīvi dejojām vairs neredzēja nevienš...

1944. gada augustā Raudīve kopā ar Mauriņu aizbrauca uz Zviedriju. Vēlāk abi pārcēlās uz Vāciju. Tur Raudīve uzrakstīja romānu sērijas «Silvestra Pērkona memuari» visas desmit grāmatas, dodams sērijai citu virsrakstu. Sacerēja vēl virkni stāstu krājumu, lagu un romānu. Taču vislielāko ievēribu guva viņa filozofiskie sacerējumi; sevišķi tā saucamajā parapsiholoģijā! No visiem izvirzīts apbalvošanai ar Nobeļā prēmiju! Balvas piešķiršanai pietrūcis tikai pāris balsu. Tomēr viņa filozofija pasaulē turpina izplatīties. Kaut viņa paša vairs nav kopš 20 gadiem, un viņi abi vairs nevarēs piedalīties Zentas Mauriņas 100 gadu dzimšanas dienas svinībās, kuras no apvāršņa nāk līdz ar saullēktu! Viņš vairs nedzird, kā pa radio nesēn ziņoja, ka daži japāņu filozofi pārņēmuši un turpina tālāk attīstīt vairākas latviešu filozofa Raudīves atziņas!

Tā — audzis un attīstījies starp minētiem un neminētiem gara bērziem, ošiem, priedēm un ozoliem — spējis pacelties diezgan augstu pret zvaigzņiem Raudīves baltmirdzošais, dainu gara apdvestais, bērzs!

Tā zari, šalkojot, klau, vai uz mums nerunā? — Personības izaugsmē vai galvenais ir talants? Vai darbs? Vai apstākļi? — Un, šai bērzā klausoties, es arvien skaidrāk sadzirdo atbildi: «Vajadzīgi visi trīs! Visi trīs!»

Un ko teiksit jūs, lūkojoties uz šiem trim bērziem?

Rīgā, 1996. gada maijā

ARMANDS PUŽULIS, PĀRGĀJIENA ORGANIZĒTĀJS

LATGALES SKOLOTĀJU ATTURĪBNIKU ASOCIĀCIJAS LATVIJĀ PIRMAIS JĀŅU NAKTS SUPERMARATONS

Laiks un vieta. Pārgājiens notiek Latvijā, sākums Rēzeknes rajonā Adamovā 23. jūnijā plkst. 12.00, beigās Balvu rajona Rugājos 24. jūnijā plkst. 12.00.

Pārgājienu garums un maršruts. Pārgājienu garums 84 km. Maršruts pa lauku ceļiem, veciem dzelzceļiem, pāri kūdras izstrādes purvām. Pārsvāra pa mežainu, maz apdzīvotu rajonu. Rejefs samērā līdzens.

Dalībnieki.

Var piedalīties pilnīgi atturībnieki un nesmeķētāji, sākot no 16 gadu vecuma, ja ir pietiekami fiziskā sagatavotība, laba veselība un ērti apavi. Jaunākiem dalībniekiem nepieciešama īpaša vecāku atļauja.

Apkalpošana.

Pārgājienu laikā dalībnieki tiek nodrošināti ar dzeramo ūdeni, četrreizēju ēdināšanu, pirmo medicīnisko palīdzību, personīgo mantu nogādāšanu līdz finišam. Gulēšana pārgājienu laikā nav paredzēta.

Rēzeknē un Balvos ir viesnīcas.

Transporti.

No Rēzeknes uz Adamovu kursēs īpašs autobuss dalībniekiem. No Rugājiem dalībnieki ar autobusu tiks nogādāti Balvos. Sīkāka informācija par satiksmi no Rēzeknes un Balviem tiks izsūtīta pēc pieteikumu saņemšanas.

Dalības maksa, izdevumi.

Dalības maksa vienam dalībniekam 5 lati. Jāpārskaita uz Latvijas

Unibankas Balvu filiāles Nr. 310101924 kontu Nr. 702903.

Transporta izdevumus līdz Rēzeknei un no Balviem sedz paši dalībnieki vai dalīborganizācijas. Viesnīcas apmaksā paši dalībnieki. Ir arī citas nakšņošanas iespējas.

Īpašas prasības dalībniekiem.

Jāņu nakts ir folkloras rituālu nakts, pēc tradīcijas jāvar visu nakti dziedāt, dejojot, rotājoties, pēc vajadzības reklamēt veselu un skaidru prātu, atturību, daalīties atturības darba pieredzē.

Katrs dalībnieks sagatavo priekšnesumu, pārsteigumu citiem pārgājiena dalībniekiem — dziesmu, deju, rotaļu, pretalkohola plakātu vai lozungu (vieglu) utt. Var nodert

māksla kāpt kokos, staigāt uz rokām u. c. speciālas iemaņas.

Pieteikšanās.

Pieteikuma formas tiek pievienotas informācijai un ir pārskopējamas nepieciešamā skaitā.

RITA VASIĻEVSKA

PRETALKOHOLA KUSTĪBAI LATVIJĀ BŪT

Maijā Rīgā notika visu pretalkohola kustības un žūpības apkarozanas fonda vadītāju un delegātu ārkārtas sapulces. Tāda saieta nepieciešamību noteica mūsu valdības vēsā attieksme pret alkohola problēmu. Vairākas reizes, Latvijas pretalkohola biedrība aicināja pārtraukt tautas nodzirdīšanas politiku, taču kā apsmieklam «uzpeldējis» fakts: Cēsu alus rūpnīca uzsāks ražot skolēnu alu ar absolūto špirta saturu virs 2—3 grādiem, ko varēs iegādāties pat skolās. Vai tas nav absurds?

Kurp mēs ejam? Uz Eiropu? Bet vairs nav šaubu, ka mēs kā tauta ejam pretī savai iznīcībai, ejam bojā, un saprotam, ka ar nodzeršanu Latvijāss nākotni celt nevar vis.

Alkohola vainas dēļ pēdējo piecu gadu laikā esam zaudējuši 150000 cilvēku dzīvības, tajā skaitā daudz jauniešu, gājušas bojā pat veselās ģimenes.

Alkohola vainas dēļ esam sagravuši ticību, mīlestību, tikumību, kultūru, pazaudējuši godu cieņu. Alkohola vainas dēļ piedzimst kropli, debīli, nepilnvērtīgi bērni, daudzi simti nomirst nesasnējuši vienu, divu gadu vecumu.

Alkohola vainas dēļ šķirtas tūkstošiem ģimeņu.

Alkohols palīdzējies sagraut lauksaimniecību, rūpniecību, esam kļuvuši par mietpilsoņiem, laupītājiem, dzīvojam bez skaidra prāta un cilvēciskuma.

Nobeigums 4. lpp.

JĀNIS RIHTERS DABA PASAKA PRIEKŠĀ

Zemniekiem derētu biežāk novērot dabu un pierakstīt tās parādības, tā būtu vērtīga pieredze. Zinādams dabas parādību maiņu, zemnieks varētu noteikt īsto sējas

un stādīšanas laiku, dārzkopjiem tas lietišķi noderētu aizsargājot augļu kokus, stādījumus no agrinām pavasara salnām.

Jau tagad zinām, ka gaisa temperatūra pazeminās ievu ziedēšanas laikā, ja nolist lietus, tad lietains būs arī rudz ziedēšanas laiks. Ja eglēm daudz čiekuru — gaidiet labu kartupeļu ražu, bet ja daudz pilādžiedu — lietains rudens, daudz ziļu ozolam — barga ziema.

Ūdensrožu un cūkpiņu ziedi pirms lietus aizveras, tāpat notiek arī ar tīteņu ziediem, bet ja ziedi atveras — gaidāms saulains laiks.

Ja dienas vidū egļu zari izskatās tumši — vakarā būs skaidrs laiks, bet dzeltenā akācija (attēlā), lietum tuvojoties, izdala nektāru un pilna ar bitēm. Kannas puķe sāc «raudāt» jau 6—10 stundas pirms lietus. Ja rudenī, kad novāc, sipoliem ir plāna miza, būs silta ziema, bet ja ievs sāk ziedēt pavasarī agri — rudenī var gaidīt agru labības ražu. Ja baltās ūdensrozes no rīta neatveras — gaidāms slikts laiks, bet ja šo augu lapas parādās ūdens virspusē — salnu vairs nebūs.

Šie dabas novērojumi, prognozējot laiku, attiecināmi tikai uz noteiktu vietu, bet neattiecas uz rajoniem, kas ir desmit vai pat tuvāk kilometru rādīsā.

KĀRTĪBAI BŪT

Sākums 3. lpp.

Alkohols izraisījis netikumību, alkātību.

Alkohols mūsu valstī galvenais noteicējs (!) par mūsu lepnumu, garu un patriotiskajām jūtām.

Neskatoties uz tādu situāciju, Latvijas pretalkohola biedrība ir palīdzējusi un palīdz tūkstošiem alkohola nelaimē nokļuvušu cilvēku, atgriežot tos sabiedrībai, ģimenei. Esam uzstājušies dažādās auditorijās, runājuši skolās ar bērniem un skolotājiem, tikušies ar Saeimas un pašvaldību deputātiem, ar garīdzniekiem, aicinājuši visus talkā Pretalkohola biedrības darbā.

Mūsu kopsapulces galvenais mērķis — apturēt drausmīgo žūpību Latvijā: — pieprasīt 6. Saeimai beidzot pieņemt alkohola valsts monopola likumu.

— atjaunot 1924. gada likumu par žūpības apkaršanu,

— LR valdībai un pašvaldībām vispusīgi atbalstīt LPB nodāju darbību,

— Izglītības un zinātnes ministrijai visās skolās atjaunot atturības «Cerības» pulciņus un iekļaut mācību programmās atturības mācību no 3. līdz 12. klasei.

Tie ir galvenie jautājumi, par kuriem mēs, tas ir LPB, jau 17 reizes izteicamies oficiālās vēstulēs gan prezidentam, gan ministru kabinetam, gan Saeimai. Vai viņi mūs dzird, vai domā par mums? Bet, ja nedzird, tad jāatceras, ka mūsu bērnu un mazbērnu nākotne ir mūsu pašu rokās, mums jāpierādā, ka varam tikt galā ar šo problēmu un «zaļā puķa» veltinām neļausimies ieraut dūksnā. Mums jāar zeme, jāsej rudzi, jāaudzē bērni un jāmīl sava Dzimtene.

Lai Dievs mums dod prātu, spēku un mīlestību dzīvot!

JŪLIJS JOHANSONS ANČUPĀNI GAIDA TOLCŌNUS

Jau vairākus gadus rēzeknīši sovus aizģojējuš gūlda jaunajūs kopūs Ančupānūs, tūmār myuža dōrzs vēļ nav izbyuvs. Napabeigtū kapļičū jau būjōj laika zūbs un vandāļu rūkas, tōpēc ļūti aktuāla saruna par tū nūtyka Rēzeknis pilsātys dūmē, klōtasūt arī gōreidznicēibas pōrstōvīm. Runas telpōs beidzēs ar Ančupānu apskati, tyka mynāts, ka kapļičas byuves pabeigšōnai vajag apmāram 30 tyukstūsus latu. Kur dabōt taidū naidu? Tū naspēs bazneica ar sovīm zidōjumim, jo ticēgō tauta vēļ arvin dzeivōj tryuceigi. Tyka mynāti dažaidī varianti, vīns nu tim — ar nūdūkļu atļaidim caur kulturas fondu iinteresēt zidōšōnai lētūs uzjāmumus un bogōtōs firmas.

V. E. veiskups Jōns Bulis atcerējōs sovū pierēdi, kod jys lēļū Lūdzas bazneicu uz cēle ar 60 tyukstūsīm krīvu rubļū — tei beja summa, kas gondreiz pīņceigi atbylst lata pērkšōnas spējai sūdij. Tōpēc arī kapļičas byuves vajadzātu organizēt ticēgū tolkas, sagōdōt materialus un olgōi vin dorbu vadeitōjus, meistarus.

Rēzeknes-Aglyunas diecēzes zidōjums varātu byut skōrds, kīgeli un celtniceibas tehnika. Kūpumā tys iznōktū lēšōk par plānōtajim 30 tyukstūsīm.

Byus tai, nabyus — parōdēs SIA PMK «Energoceļnieks», kas uzajāmūsēs pabeigt Ančupānu kopsātās objektus. Bet tolcōnim uz aicyņōjumu gon vajadzātu atsasaukt jo lēļū pulkā. Vysi mes agrōk voi vēļōk tiksīm izvasti pādeja gaitā caur vōrtim, kas vairs nagaida atpakāļ.

Nobeigums, sākums 21. (66.) numurā

TAS NEBIJA nekāds bieziem mūriem cietoksnis, bet viens liels, ar dzelonbratīm rūpīgi apjozts 5 metrus augsts biezs aploks. Atstarpes starp drātim bija tik mazas, ka pat dūri nevarēja izbāzt. Aiz ārējā žoga bija 3—4 metrus plata, no nezālēm tiri izvāvēta un uzirdināta josla, aiz tās atkal tikpat augsts un biezs žogs. Ap visu lielo aploku ik pēc noteikta attāluma slēās augsti sargtorņi, kuros modri stāvēja bruņoti vīri. Torņu pakājēs bija novietotas suņu būdas, kurās gulēja pēdu dzinēji. Viss te bija tik kārtīgi ierīkots un nostrādāts, ne mazākās paviršības. Jelgavas lēģeris salīdzinājumā ar šo te moderno plaša vēriena būvi likās īsta nabagmāja...

Konvoja vadītājs ar komandantu izgāja no caurlaides telpām, vērti atvērsis un mēs tikām saļastī iekšā. Pēc pāris desmit metriem atkal tikām apstādīnāti, komandants iegāja mūs pieteikt «narjadčikam», personai, kura pārzina lēģera ieslodzīto sastāvu un izmaiņas, lai izvietoj pa barakām.

Neviena sarga tuvumā vairs nebija, jutamies brīvi. Piegāju barakai, kur sienā bija iedzīta nagla, uz tās uzkārtā žurka un kāds vīrs tai vilka ādu nost.

— Kam tev tā āda? — vaicāju dīrtājiem. — Āda vai gaļa tev vajadzīga?

— Noderēs viss, āda ī gaļa.

— Vai tad ar uzturu šeit tik bēdīgi? — Kā lai to pasaka. Vienā teikumā grūti. Nodzīvosiet tik ilgi kā es, liekas, ne tikai peles, bet arī vārdes nesmādēsiet.

— Jums, tāpat, liels lēģernieka

ANTONS RUSIŅŠ KARĒLIJA

stāžs?

— Neteikšu, ka liels, bet smags gan. Te no pagājušā gada. 1944. gada 13. jūnijā, kad krievi ieņēma Lietuvas galvaspilsētu Viļņu, kritu gūstā. Sākumā ievietoja kādā citā lēģerī, vēlāk pārveda uz šejieni. Kad ieradās, būvdarbi bija tikai sākušies, dzīvošanai bija divas zemē ieraktas, pussagruvušas blindāžas. Šādu virszemes baraku nebija.

Ziemu strādājuši mežā, zāģējuši un veduši balķus. Sniegs dziļš, līdz jostas vietai, slapjos apavus un apģērbu nav kur izžāvēt — katrā blindāžā tikai pa vienai krāsniņai, visiem tai piekļūt nav iespējams. Otrā dienā tads pat slapjš apģērbs jāvelk mugurā. Uzturs vēl slīkāk nekā tagad, bet kad sniegs aizputināja ceļus, vairākas dienas nācās iztikt bez pārtikas. Novāršu, pārsaluši un izbadējušies cilvēki slimoja un mira. No diviem simtiem ieslodzīto, ar kuriem viņš ieradies, dzīvi palikuši tikai septiņi...

Klausoties lietuviešu drūmo stāstījumu, atcerējos jūlija kaujas pie Opočkas, kur divainā kārtā bija izdevies man pašam izglābties no krievu gūstā. Laikam mans bojāejas laiks vēl nebija pienācis, ja būtu todien kritis gūstā, nez vai tagad vēl būtu starp dzīvājiem...

Ieradās narjadčiks, mūs sadalīja grupās un izvietoja pa barakām. Ieņēmām ierādītās laviņas un varējām uzskatīt sevi par pilntiesīgiem šis

apsargātās nometnes iemītniekiem.

Uz divstāvigajām lāvām nebija ne gultas maisu, ne segu, ne spilvenu, tikai Karēlijas egļu dēļi. Ieņēmis savu vietu, atlaidos uz tiem, klausījos, ko runā citi barakas iemītnieki. Laiks jau esot krievi pāri pusnaktij, citi tam negribēja ticēt — vēl tik gaišs, ka telpās var lasīt avīzi! Droši vien pulkstenis rāda nepareizi.

— Ko jūs mājōjātīs kā mazi bērni! — apsauca kāds pierēdzs bagātāks vīrs, gulēdams uz lāvas savā vietā. — Vai neapjēdzat, ka atrodamiēs tikai kādus pāra simts kilometrus no polārā loka. Jau Lēņingradā šajā gadalaikā ir baltās nakts, kādu nakti jūs šeit gaidāt?

Bez tumsas gulēt nebija pierasts, miegs nenāca. Lai pagalvis būtu augstāks un mīkstāks, noliku svārkus. Prātā ieņāca mūsu batērijas radists dižkareivis Ģirts Skuiņš, kurš pat frontes apstākļos pirms iešanas gulēt neizmīrsa tādu rituālu: sameklēja pagales vai koku galabalus, kas kuro reizi gadijās, salīka pagalvi un norunāja tēvu zemes mīlestībai vēlitō patriotisko pantiņu:

«**Uz ežiņas galvu liku,
Sargot savu tēvu zemi.
Labāk manu galvu ņēma,
Nekā manu tēvuzemi.**»

Tad viņš ātri iegremdējās ciešā, veselīgā jauna cilvēka miegā. Te nu mēs gulām, savas tēvu zemes sargātāji! Ne vairs tās, ne ežiņas, kur galvu nolikt, cietie Karēlijas egļu dēļi un visapkārt divkārtīgs dzelonstieplju žogs.

PLUS Brigita

Šis izdevums ir Lietuvā ietekmīgākā laikraksta «Respublikos» pielikums, tā 1. lappusē ar intriģējošu nosaukumu «Poēti-partizāni» ievietota Raimonda Celenceviča intervija ar mūsu jaunajiem dzejniekiem Valentīnu Lukaševiču un Oskaru Seikstu, papildināta ar viņu abu un «Tāvu zemes kalendāra» fotogrāfijām. Valentīns DPU māca latgaļu un lietuviešu literatūras vēsturi, bet Oskara aizraušāns ir lietuvju un latviešu valodu sakāribas, Lietuvā ar autostopiem bija ieradusies uz tradicionālo «Poēzijas pavasari».

Viņi stāsta, ka latgaliski rakstošie autori apvienojušies biedrībā «Dveļņuva», kurā vairāk par 20 biedriem, Latgalē arī notiek dzejas dienas, vēlitas lielā J. Raiņa piemiņai, ka sekmīgi darbojas LKC izdevniecība (no 1990. gada), kura laidīs klajā vairāk par 50 latgaliešu grāmatu, tādū ap 100 izdōts arī Minhenē. Arī viņiem pašiem ir pirmās publikācijas un grāmatas. Par Lietuvu un tās valodu interesējušies jau vidusskolas gados, vēlāk papildinājušies. Latvijai pietiekami daudz draugu brālīgajā kaimiņzemē, lai arī tādā ceļā mēģitos valodu.

Šajā intervijā tiek tāpat cilātas latgaļu valodas vispērējās problēmas, mūsu tautu senie sakāri, tiek pieminēts, ka pirmā laicīgā grāmata latgaliski 1850. gadā izdota Viļņā. Abi jaunie dzejnieki augstu vērtē senās latgaļu tradīcijas, rakstu valodas īpatnības, tajā pašā laikā cenšas ienest arī ko jaunu, savu.

PIRMAIS IZLAIDUMS bija Rušonas pagasta centrā Kastīrē. Pamatskola, kurai atvēlēts savā laikā bērnu dārza vajadzībām celtais nams, augusi un veidojusies kopā ar apkāmes bērniem un skolotājiem. Agrāk bija jāapmeklē kaimiņskolas, bet nu valsts saimniecības gados izveidojies ciemats, kurā dzīvo daudz ģimenes, un sava pamatskola vajadzīga. Starp pirmā izlaiduma absolventiem bija 10 zēni un meitenes. Šis pirmais patstāvīga darba gads bija arī jaunajai skolas direktorei Janīnai Selenogovičai, tepat vietējai, kura beigusi Daugavpils Pedagoģisko universitāti. Viņa norūpējusies gan par to, lai labi sagatavotos jaunajam mācību gadam, gan par to, ka skolai vēl jāuzceļ piebūve sporta zālei un ēdnīcai, gan par citu, kas piedien nu jau oficiāli atestētai deviņgadīgai pamatskolai.

JĀNIS BROKS-EISĀGS LĪVĀNIETE — TALSU MEISTARE

Jūnija pirmajā sestdienā jau piekto reizi notika Talsu rajona atklātās meistarsacīkstes vieglatlētikā veterāniem un tieši šogad bija viskoplākais dalībnieku skaits un tieši šogad te bija pārstāvēts arī Latgales novads. Latgales sportisti uzrādīja teicamus sasniegumus.

Trešajā vecuma grupā Māriete Kozlovska (Līvāni) uzvarēja 100 m skrējienā un tāllēkšanā ar rezultātiem 13,1 sek. un 5,21 m, tā saņemot divas zelta medaļas un diplomus, kļuva par divkārtējo Talsu rajona meistari.

Vēl no Latgales sportistiem Talsu rajona meistarū godā tika 400 m skrējienā J. Ribakova ar rezultātu 1,26 min. sestajā vecuma grupā, 1500 m M. Gorbunova ar 6,45 min. piektajā grupā, 800 m E. Ribkins ar 2,26,7 min. trešajā grupā, tāllēkšanā A. Vnukovs 5,21 m trešajā vecuma grupā.

Godalgotās vietas izcīnīja: 2. vietā 1500 m L. Tokareva ar rezultātu 6,05,3 trešajā vecuma grupā un V. Dribincevs 5 km soļošanā bija trešais ar rezultātu 26:50 min. ceturtajā vecuma grupā. Viņi visi ir Daugavpils sportisti.

Šis sacensības var uzskatīt par spēku labu pārbaudi pirms 33. sporta veterānu spēlēm, kas, kā zināms, jūnija nogalē notiks Preiļos.

TV RAIDĪJUMU PROGRAMMA

No 21. līdz 27. jūnijam

LTV II PROGRAMMA VISĀ LATVIJĀ

Piektdienā, 21. jūnijs — 19.00 — 19.20 «LTS ziņas»

Sestdienā, 22. jūnijs — 19.10 — 19.40 «Durvīs uz panākumiem»

Svētdiena, 23. jūnijs — 19.10 — 19.40 Kultūras programma «Svētdienā».

Pirmdiena, 24. jūnijs — un līdz ceturtdienai, 27. jūnijam — «LTS ziņas» plkst. 19.00 — 19.20.

LTV II PROGRAMMA AUSTRUMLATVIJĀ

Piektdienā, 21. jūnijs — 20.30 — 21.00 Zīpu apskats «Nedēļa».

Pirmdiena, 24. jūnijs — 20.25 — 20.55 «DPU multimediju centrs piedāvā». 22.10 — 22.40 «Saja pusce».

Trīsdienā, 26. jūnijs — jauniestudējumi.

LTS kultūras programma svētdien, 16. jūnijā pulksten 19.10 bija reportāža no Viskasauls abreniešu saietā Baltinavā un brāļu Skrindu dzimtas muzeja atklāšanas Vabolē, kopā ar ainavu speciālisti I. Janēli un kultūras pieminekļu inspektori A. Kūkoju LTS ielākojās Rēzeknes rajona parku un kultūras pieminekļu situācijā, skanēja dziesmas no «Dziedošās robežas» Abrenes pierobežā, bet nedēļas notikumu vērtējums bija par mākslas personu O. Zvejsalnika «Svētdienas komentārs».

ONTONS SLIŠĀNS

CIK AGRI

(PAMATŠKOLU IZLAIDUMU DĪNĀ)

Cik agri sauleite uzlākuse, o,
Laiņē,
Dūmuot — te pat, te pat viņ kai
nūrīteja.
Cik agri grīzeite pļovā izkapti
ilaiduse,
O, Laiņē, grīž ī grīž, rosas
sudobru slīdeidama.
Cik agri dzagyuze uzulā zvona, o,
Laiņē,
Lik māmeņai pistuot, nu reita
slaukuma idamai.
Cik agri živreju bērneni pierkleitē

ķpuobeišus plota,
O, Laiņē, lik tāvam padūmuot,
kumeli gonūs vadūt.
Cik agri, cik agri, o, Laiņē, zid rūzes
I ierški dur pierštīs osi, osi, ka
snādzi juos
Bārnim, kod agri, agri, o, Laiņē,
Jī pasauļa lūgūs veruos ī durovas
ustobai sovai
Taisa vaļā, lai itū, o, Laiņē,
Pa grīzeites slīdei, pa dzagyuzes
bolsam,
Pa živreju lidojumam — nu tāva
sātas

I muotes gluosta prūjom...
Cik agri sauleite kolta laimes
osoras byudu golūs,
O, Laiņē, ī motūs lik isamirdzeit
Rosas sudobra kruosai...

LAULĪBU PIEDĀVĀJUMS

Vīrietis labākajos gados vēlas atrast dzīvesbiedrēni.

Raktīt: Preiļi, A. Paulāna ielā 6 — 3, LV-5301.

PRIVĀTSLUDINĀJUMI
«ZEMTŪRĪ»
BEZ MAKSAS

AGRIŠ LIEPIŅŠ,
«DIENAS BIZNESĀ»
K A R I K A T Ū R A S
N O D A Ļ Ā

Boriss Jelcīns, tiekoties ar NVS valstu prezidentiem, izteicās, ka «mēs būtu ļoti precīgi, ja mums pievienotos Baltijas valstis». Uz to Ulmanis atbildēja: «Latvijas tautas izvēle un intereses neparedz Latvijas dalību neatkarīgo valstu savienībā». Skaidri un saprotami, paldies Dievam!